

Дезінформація як основна зброя війни

VB verfassungsblog.de/ризик-тунельного-бачення-у-боротьбі-з/



Jan Nicola Beyer



Beatriz Almeida Saab

This article belongs to the debate » Ukraine, the European Union and the Rule of Law
23 Dezember 2022

Ризик тунельного бачення у боротьбі з російською дезінформацією

Протиставлення кінетичної війни, яка розпочалася після повномасштабного вторгнення Росії в Україну 24 лютого 2022 року, та зіткнень у цифровому просторі показує, що обидві арени війни мали різні наслідки для країн-членів НАТО та ЄС. Якщо західні держави змогли значною мірою утриматися від фізичних бойових дій, обмеживши свою участь наданням зброї та військових матеріалів українським силам, то в цифровій сфері таке утримання виявилось неможливим. Тут протистояння з Росією не лише зачепило всі країни-члени НАТО і ЄС, але й передувало початку нещодавньої військової ескалації. Принаймні з часу протестів на Майдані в Україні і подальшої незаконної анексії Криму Росією, російська розвідка заливає західні медіа-простори неправдивими і оманливими новинами. Метою такого підходу до дезінформації як з «пожежного шлангу» було підірвати соціальну згуртованість на Заході та підживити недовіру до демократичних інститутів.

Частково збігаючись з поновленням російського нападу на Україну, а частково спровокований ним, Європейський Союз ухвалив законодавчі відповіді на російську дезінформаційну кампанію. 2 березня 2022 року він заборонив два російські ЗМІ, Russia Today (RT) і Sputnik, які вважаються ключовими стовпами російської пропаганди. Паралельно і не пов'язано з війною було прийнято Закон про цифрові послуги (DSA), знаковий законодавчий акт, який посилює тиск на платформи соціальних мереж з метою вирішення проблеми дезінформації. Тим не менш, російські зусилля з дезінформації частково пристосувалися до таких зусиль зі стримування.

Ця стаття має на меті проілюструвати природу російської дезінформації, її основні теми, тактику і наративи, обговорити, як російська розвідка намагається обійти зусилля ЄС щодо стримування дезінформації, а також те, як російська дезінформація втілює постійну загрозу цифровому здоров'ю європейців. Однак ей

доробок висловлює певне застереження. Хоча російська дезінформація залишається активною загрозою, вона часто використовується як димова завіса. На прикладі парламентських виборів в Італії та дебатів навколо «антигендерних» питань ми продемонструємо, як страх перед російською дезінформацією затьмарив вплив внутрішніх суб'єктів дезінформації.

Російські стратегії дезінформації: швидке реагування та повторюваність

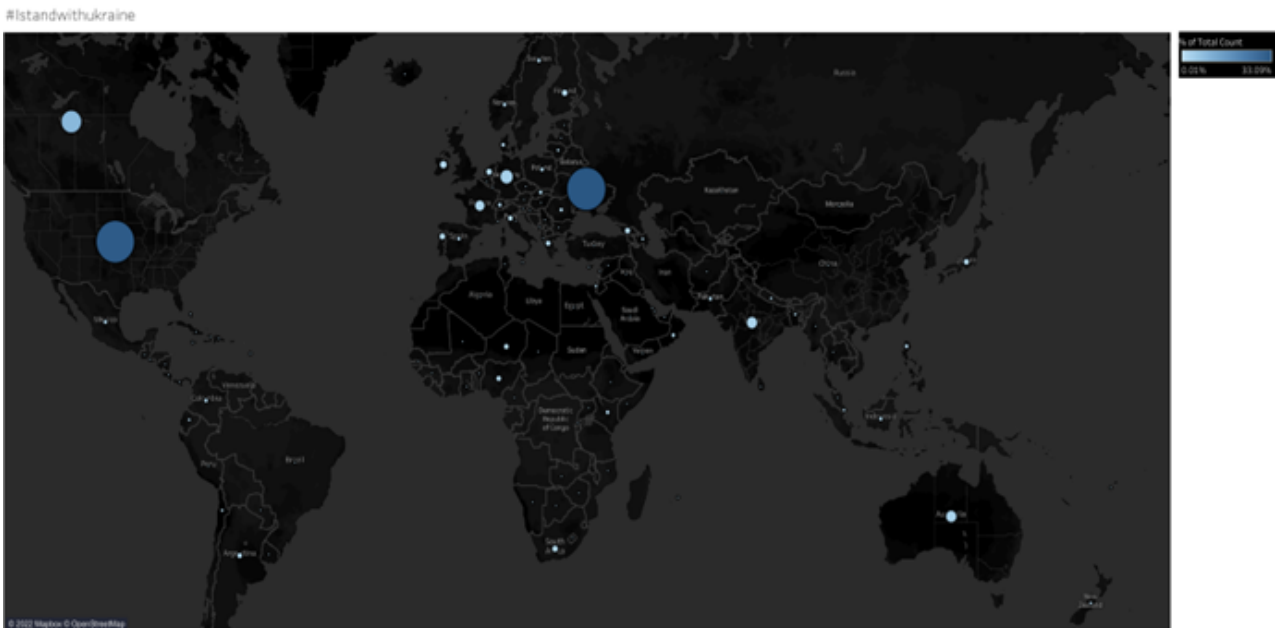
Російські зусилля з дезінформації значною мірою покладаються на переконливий потенціал об'ємних різноманітних каналів і джерел, а також на швидкість і повторюваність. Якщо зануритися глибше в те, як суб'єкти обману використовують ці стратегії, то можна виділити кілька повторюваних тактик, тем і географічних аспектів, які заслуговують на увагу.

Російські суб'єкти дезінформації використовують різноманітні тактики для ефективного поширення неправдивих наративів в Інтернеті. По-перше, вони покладаються на використання фейкових акаунтів для посилення своїх наративів. У вересні 2022 року компанія «Мета» заявила, що видалила мережі таких акаунтів, які базувалися в Росії, пояснивши, що, за повідомленнями, вони видавали себе за новинні веб-сайти, щоб критикувати європейські країни за підтримку України після повномасштабного вторгнення. Інша поширена тактика полягає у створенні анонімних веб-сайтів та сайтів-самозванців. Російські урядові акаунти були пов'язані з реєстрацією веб-сайтів з дещо неправильно написаними назвами відомих новинних агентств, що містять неправдиву інформацію. Нарешті, Росія використовувала впливових осіб та інтернет-тролів для відстоювання своїх інтересів і підриву конкуруючих наративів шляхом розміщення маніпулятивних повідомлень у соціальних мережах або в коментарях до новинних статей.

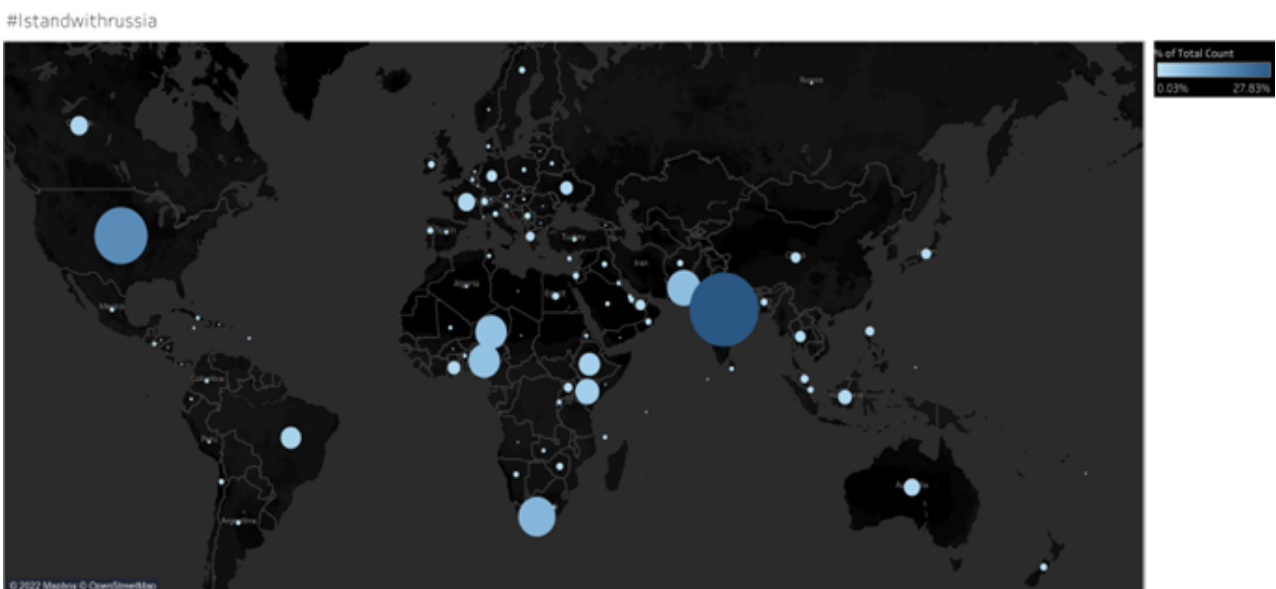
Логіка цієї тактики полягає у спробі збільшити охоплення дезінформаційних наративів, а також сприяти поширенню великої кількості неправдивого та оманливого контенту. Швидкість і кількість мають першорядне значення для російської стратегії. Вона намагається бути більш переконливою через постійну присутність на багатьох каналах. Крім того, підтримка багатьох людей підвищує довіру людей до інформації, часто без будь-якої уваги до правдивості інформації або авторитетності осіб, які її підтримують.

Російська пропаганда є швидкою, безперервною і, що найголовніше, спирається на повторення. Прокремлівські наративи, схоже, слідуєть одній і тій же схемі: відволікання від проблеми, заперечення доказів, демонізація об'єкта, перекладання провини і повторення. Впровадження елемента повторення дозволяє суб'єктам обману посилити сприйняття наративу як правдивого. Люди схильні вірити і схвалювати наративи, з якими вони стикалися неодноразово, і навіть коли вони менш зацікавлені в темі, люди схильні приймати, швидше за все, те, що здається їм знайомим – отже, повторення є ефективним.

Крім того, охоплення, сила і вплив російської пропаганди є особливо потужними, оскільки Росія витрачає на неї мільярди євро. Особливо це стосується країн поза межами Заходу. Одне (обмежене) дослідження, проведене Офісом сприяння демократії (DRI), показує, що проросійські меседжі мають більший вплив на незахідну аудиторію. Наведені нижче графіки, наприклад, ілюструють відмінності між двома наборами хештегів: #IStandwithUkraine та #IStandwithRussia. У той час як перший набагато частіше репостили європейські користувачі Твіттера, другий був більш популярним у таких країнах, як Бразилія, Індія, Пакистан та країни Африки на південь від Сахари.



Графік 1: #IStandwithUkraine. Джерело: Офіс зі сприяння демократії



Графік 2: #IStandwithRussia. Джерело: Офіс зі сприяння демократії.

Щоб не стати жертвою прокремлівських наративів, ЄС вжив заходів для стримування російської дезінформації. Найбільш радикальним з них стала заборона двох російських ЗМІ – Russia Today (RT) та Sputnik, про які йшлося вище. Ця заборона була не лише суперечливою, оскільки дехто стверджував, що вона не

повністю підпадає під дію законодавства про права людини і може бути використана авторитарними лідерами (її можна оскаржити в суді), але й ефективність заборони може бути поставлена під сумнів.

Адаптивність Росії до заходів стримування: межі заборон

Вважати, що заборона Sputnik і Russia Today не мала жодного ефекту, було б неправильно.

Згідно з дослідженням Інституту стратегічного діалогу (ISD) з фокусом на Францію, заборона призвела до значного зниження залученості та охоплення обох каналів у Фейсбук, Інстаграм, Твіттер та Телеграм з моменту введення заборони. Незважаючи на те, що раніше вони були провідними джерелами теорій змови, неправдивих новин та російської пропаганди, поширення їхнього контенту майже припинилося, незважаючи на те, що вони все ще були доступні через віртуальну приватну мережу (VPN).

Однак російська пропаганда знайшла способи певною мірою обійти ці заборони. Тут можна виділити дві тенденції. З одного боку, історії та повідомлення, які раніше поширювали RT і Sputnik, почали з'являтися на веб-сайтах, які існували до війни, але не вважалися рупорами Кремля, або на численних нових веб-сайтах, створених з того часу. Як повідомляє Newsguard, нью-йоркська служба моніторингу дезінформації в Інтернеті, станом на серпень 2022 року налічувалося понад 250 сторінок такого типу, багато з яких маскуються під аналітичні центри або імітують легітимні новинні сайти. Вони поширюють неправдиву або оманливу інформацію про війну англійською, французькою, німецькою та італійською мовами і вигідно зображують Кремль.

З іншого боку, російські дипломати взяли на себе більш помітну роль у поширенні неправдивої та оманливої інформації. Після заборони RT і Sputnik посольства і дипломати почали використовувати свої – часто значні – підписки в соціальних мережах для поширення дезінформації в раніше небачений спосіб. Російські дипломатичні акаунти агресивно просували повідомлення про українські воєнні злочини та інші прокремлівські наративи, як через просування новин, вироблених російськими державними ЗМІ, так і через поширення сфальсифікованих зображень та відео. Як зазначають експерти, важко пояснити масову активність, яку отримали ці повідомлення, часто з тисячами репостів за короткий проміжок часу, якщо не припустити, що вони були частиною більш масштабних кампаній іноземного впливу із залученням ботів.

Фокус на російській дезінформації: ризик тунельного зору

Як величезний обсяг російської дезінформації, так і її пристосованість до зусиль зі стримування тримають у напрузі політиків по всьому ЄС. Під час цьогорічних виборів в Італії та Швеції широко поширеним було очікування російських спроб вплинути на вибори, що навіть призвело до створення нової державної установи,

яка займатиметься боротьбою з дезінформацією у Швеції. Зрозуміло, що такі побоювання існують після незаперечної на сьогодні ролі Росії у президентських виборах у США 2016 року. Однак слід також враховувати ризик надмірного акцентування уваги на Росії. Це може призвести до того, що вітчизняні суб'єкти дезінформації залишаться недостатньо вивченими, а також може посилити владу Росії, оскільки її сприйматимуть як більш небезпечну, ніж вона є насправді.

Дослідження, проведене виданням Politico, показало, що італійські політики та впливові особи були головними винуватцями недостовірної та неправдивої інформації напередодні та під час виборів 2022 року. Це жодним чином не означає, що Росія не відіграла жодної ролі у створенні неправдивої та оманливої інформації. Можливо навіть, що деякі італійські діячі виконували функції російських проксі-агентів, оскільки меседжі на підтримку Росії посідали чільне місце серед поширюваної дезінформації. Однак значна частина неправдивих та оманливих наративів, особливо тих, що спрямовані проти іммігрантів, схоже, походить зсередини Італії.

Іншим прикладом, який ілюструє це явище, є «антигендерна» мобілізація та створення екосистеми дезінформації навколо суміжних тем (права ЛГБТКІА+, аборти та права дітей, серед іншого) в Європі. Якщо розібратися, звідки беруться кошти для діячів, які займаються адвокацією та побудовою кампаній в Інтернеті, створюючи хибне враження широкої підтримки цих тем, то понад 60 відсотків фінансування антигендерних діячів у Європі надходить зсередини самої Європи. Це не означає, що Росія не є важливим гравцем у кампаніях з мобілізації антигендерного порядку денного в Європі, насправді Росія та донори з США є двома найбільшими донорами після ЄС. Однак загальне відчуття паніки щодо російського втручання у цю сферу не повинно затьмарювати ту негативну роль, яку відіграють вітчизняні діячі. Дезінформаційні кампанії є проблемою, яку слід вирішувати в межах ЄС так само, як це робиться з іноземними суб'єктами.



re:constitution

LICENSED UNDER CC BY SA

SUGGESTED CITATION Beyer, Jan Nicola; Almeida Saab, Beatriz: *Ризик тунельного бачення у боротьбі з російською дезінформацією: Дезінформація як основна зброя війни*, *VerfBlog*, 2022/12/23,

[https://verfassungsblog.de/%d1%80%d0%b8%d0%b7%d0%b8%d0%ba-](https://verfassungsblog.de/%d1%80%d0%b8%d0%b7%d0%b8%d0%ba-%d1%82%d1%83%d0%bd%d0%b5%d0%bb%d1%8c%d0%bd%d0%be%d0%b3%d0%be)

[%d1%82%d1%83%d0%bd%d0%b5%d0%bb%d1%8c%d0%bd%d0%be%d0%b3%d0%be-](https://verfassungsblog.de/%d1%82%d1%83%d0%bd%d0%b5%d0%bb%d1%8c%d0%bd%d0%be%d0%b3%d0%be)

%d0%b1%d0%b0%d1%87%d0%b5%d0%bd%d0%bd%d1%8f-%d1%83-
%d0%b1%d0%be%d1%80%d0%be%d1%82%d1%8c%d0%b1%d1%96-%d0%b7/.

Explore posts related to this:

Other posts about this region:

[Ukraine](#)

LICENSED UNDER CC BY SA